

VALLDARQUES

Alt Urgell

I el Boter de Santa Maria

Distància	7,9 Km
Desnivell acumulat	400 m
Nivell de dificultat	fàcil
Data	20 d'octubre de 2009
Cartografia	Ed. Alpina. Muntanya d'Alinyà (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=581613

Bonic, fàcil i curt recorregut circular en el que visitarem esglésies romàniques, les restes del castell, l'antic molí i un salt d'aigua amb una caiguda vertical de quaranta metres. Resseguirem l'engorjat del riu de Valldarques, envoltats d'espadats i cingleres, entremig de rouredes on hi descobrirem exemplars monumentals. Entre els elements arquitectònics, cridarà la nostra atenció l'abundor de pedra tosca i les cobertes de llosa.

Hi esmerçarem entre tres i quatre hores, en total.

Recomanable a la tardor, especialment després d'episodis plujosos.

A la imatge l'església de Sant Romà de Valldarques.

Accés. Per arribar a Valldarques ho fem per la pista de terra batuda –camí de Valldarques– senyalitzada i apte per a tota mena de vehicles, que prenem entre els quilòmetres 26 i 27 de la L-511 entre Isona i Coll de Nargó.

Comencem el recorregut en aquest llogarret, corresponent al terme de Coll de Nargó, al costat de la ben conservada església romànica de Sant Romà (1). També podríem optar per iniciar-lo a Sobre-roca: al quilòmetre 29,5 de la mateixa carretera, prenem la pista que mena a aquest mas, dedicat al turisme rural. Pel costat d'una torre de la xarxa elèctrica, prenem un corriol que baixa pel grau i en uns deu minuts ens deixa al corriol que prové de Valldarques, més o menys a l'alçada de la Torre de la Vila.

Sant Romà de Valldarques (930 m). Petit nucli del que en destaca sobre un promontori rocallós l'antiga rectoria. Al costat de l'església prenem un corriol ben fressat que marxa vers sol ixent, per damunt de la pista. En suau baixada anem transitant per dins la roureda, entremig d'antigues marjades de pedra seca. El camí va virant a xaloc (SE). Deixem a mà esquerra un corriol que s'enfila pel grau de Sobre-roca i ben aviat (25') abastem les ruïnes del castell.

Torre de la Vila (890 m). Fortificació medieval sobre un promontori que domina el congost del riu de Valldarques(2). Conserva la torre de planta circular i restes de murades, espitlleres i arcs de les construccions annexes. Tot plegat envaït pel bosc.

Reprenem el camí en la mateixa direcció fins a l'alçada del Tossal del Moro on gira a migdia i, en llaçades per salvar el fort pendent, amb contraforts de pedra seca, ens deixa al costat de la llera del riu, formada per gran lloses. Ens cal travessar-lo a gual. Segons la temporada no tindrem altre remei que descalçar-nos per a passar-lo. Un cop al marge dret, continuem vers xaloc, propers al riu. En poca estona albirem una antiga construcció.

Molí de Butxaca (780 m). En alguna ressenya se l'anomena com de l'Espardenyer. Malgrat l'abandó, conserva intacta tota l'estructura. Probablement perquè la coberta de llosa encara aguanta el pas del temps. Hi podem veure encara alguns elements propis del molí, el forn, etc. Aprofitava el cabal del riu de Santa Maria, que tributa les seves aigües al de Valldarques al costat mateix. Podem veure encara restes de la canalització que hi conduïa l'aigua des del Boter de Santa Maria, proper

punt d'interès en el nostre itinerari. Si ens hi fixem també veurem les restes de les parets d'una bassa.

Pel cantó de migdia de la casa, enllaçant amb el corriol pel que hem arribat, en surt un altre que s'endinsa dins del canó que ha format el riu de Santa Maria, pel marge hidrogràfic esquerre. En poca estona ens deixa als peus d'un espectacular estimball per on el riu salta. Som al Boter de Santa Maria, altament anomenat Salt del Boter. Una gran formació de tosca acompanya l'aigua en la seva caiguda.

Retornem al molí i travessem el rierol de Santa Maria, continuant entre xaloc i sol ixent, pel marge dret del de Valldarques. Travessem feixes avui ermes, fins atènyer el mas Solans. Si a l'altre riba, al solell, predominava el roure, aquesta obaga és coberta majoritàriament per pineda.

Solans (788 m). Punt més baix de la ruta. Mas compost per diversos cossos d'edificis. Envoltat de les més àmplies feixes de la contrada (Trossos de Solans), guanyades a l'engorjat gràcies a la colzada que fa el riu i a la conjunció amb dos altres torrents. Aquí comença una pista que prenem -el Camí de Solans- deixant ben aviat un ramal que surt a ma esquerra. En algunes llaçades i moderat pendent, ens menarà fer un gir de 180° iniciant el camí de retorn.

A la cota 850, senyalitzat per una discreta fita hi aflora un ressalt rocallós que ens servirà de mirador, ara des de dalt, del Boter de Santa Maria. Cal parar compte: l'estimball sota els nostres peus és considerable. També podem albirar vers mestral la silueta de la Torre de la Vila i, vers ponent, el campanar de Santa Maria de Remolins a on ens adrecem.

Continuem després, seguint la pista, vers migdia fins a travessar el riu de Santa Maria (3). Just abans hem deixat a mà esquerra la pista que be de Cal Morró. Després fa un revolt molt tancat i marxa vers el nord. Quan vira a ponent (cota 887), podem enfilarnos per l'esquerra al turó que tenim en aquella direcció. Superats uns 35 metres de desnivell abastarem les restes de l'església de Santa Maria de Remolins.

Santa Maria de Remolins (920 m). Esglesiola romànica que conserva ben altiu el campanar, però que ha perdut la coberta i bona part dels murs de migdia.(4) Per camí carreter ens adrecem al proper veïnat de Remolins. A mà dreta podem albirar un roure de gran envergadura. A Remolins prenem una pista vers mestral (NO) - Camí de Remolins- que ens deixa a una altra -Camí de Valldarques a Serradarques- que prenem a mà esquerra fins a retrobar el Camí de Valldarques, per la que hem arribat en vehicle. La prenem a mà dreta, passem pel costat de Cal Sastre i retornem al punt de partida.

En aquest trajecte des de Remolins podem contemplar diversos exemplars de roures de considerable envergadura. També, al tram entre el camí de Valldarques i la carretera, a banda i banda del camí, hi ha senyalitzats un parell de roures catalogats com a monumentals: els dels Vilars.

- (1) Hem llegit que data de la primera meitat del segle XII. Disposa d'una única nau coberta amb volta de canó i acabada en un absis semicircular de sòbria decoració. La porta d'accés (dos arcs de mig punt adovellats) és al mur de migdia. Adossat al del nord s'hi alça el campanar de tres plantes, guarnit amb elements llombards. Com a altres construccions de la zona, hi abunden els elements de pedra tosca. Fou restaurada i consolidada la seva estructura entre 2007 i 2008.
- (2) Pertanyé a Jaume d'Oliana qui a les darreries del s XIII vengué els drets de tota la castlania al bisbe Pere d'Urgell.
- (3) Al track adjunt pot veure's que en aquest punt nosaltres continuarem fora de camí, vers ponent fins a buscar la pista que mena de Remolins a Butxaca. Tanmateix és més senzill l'itinerari descrit.

(4) Les obres de consolidació de Santa Maria varen fer-se al mateix temps que les de Sant Romà.